
Stuk 19. *Bespreknotitie BWO 14 maart SFIN MKGG inzet BWO's Klimaat*

- Uit de KEV blijkt dat aanvullend beleid nodig is om de wettelijke klimaatdoelen te halen conform HLA. FIN en KGG hebben ambtelijk twee varianten uitgewerkt die beiden (ruim) boven de 10 Mton zijn en als inzet en/of landingsgrond dienen tbv de volgende ronde BWO's:
  - o Variant 16 Mton (nodig om uit te komen op midden bandbreedte)
  - o Variant 12,5 Mton

- In deze notitie wordt de inzet per sector voorgelegd. Dit geeft een overzicht van de normerende/beprijzende maatregelen. De eerder besproken beoordeling van maatregelen uit het Klimaatfonds is voor deze varianten het uitgangspunt. Mogelijk dient er t.a.v. deze beoordeling nog te worden geherprioriteerd binnen het fonds om tot een politiek besluit over een maatregelenpakket in de sectoren te komen. Hiervoor zijn bij de pakketten ook opties voor 'wisselgeld' opgenomen.

- Verdere proces:

Datum	Gremium	Besluitvorming over
17 – 21/03	Sectorale BWO's	Bespreking van de klimaatvoorstellen per sector.
26/3	Bilateraal MKGG/MFIN	Uitgavenmaatregelen op KGG-terrein
1/4	Vijfhoek + RFL	Inkomstenmaatregelen + verdeling Klimaatfonds
11/4	MR	Concept-VJN
15/4	RFL	Kabinetsreactie IBO
25/4	MR	VJN

Bespreekpunten:

- Gezamenlijk de tabel doornemen en inzet per sector bespreken.
- Daarnaast adviseren we in ieder geval stil te staan bij de volgende specifieke maatregelen:
  1. **Industrie:** Hoe kijkt u naar het mogelijke pakket voor de industrie? Kunt u instemmen met het inzetten op een verhoging van de CO2-heffing i.c.m. een breder pakket gericht op het verbeteren van de randvoorwaarden?
  2. **Landbouw:** Bij de sector landbouw (veeteelt/akkerbouw) liggen er nog veruit onvoldoende maatregelen voor vanuit LVVN om tot (geborgd) doelbereik te komen. MLVVN is voornemens om discussie over maatregelen vooral in de MCEN te voeren; dit zorgt er echter voor dat PBL aanvullende maatregelen naar verwachting niet in de KEV2025 kan verwerken. In de agenda voor het BWO landbouw zijn een aantal aanvullende voorstellen vanuit ambtelijk KGG ism FIN opgenomen (graslandnorm, norm/subsidie methaanremmers, heffingsstelsel). U kunt een mogelijke strategie richting LVVN bespreken.
  3. **Energiebelasting:** Hoe kijkt u naar de eventuele maatvoering voor de energiebelasting om extra CO2-reductie in de gebouwde omgeving (huishoudens en dienstensector) te realiseren? Ziet u mogelijkheden om voor een verlaging van de energiebelasting op elektriciteit (1^e en 2^e schijf) naar dekking te zoeken door een verhoging van energiebelasting op gas (1^e en 2^e schijf)? Zo niet, wilt u alsnog inzetten op een verlaging van energiebelasting op elektriciteit en inzetten op dekking elders te zoeken?
  4. **Glastuinbouw:** In de glastuinbouw lijkt er overeenstemming bereikt te kunnen worden over de ophoging van de CO2-prijs (van 17,70 euro/ton CO2 naar 42,50 euro/ton CO2). Daarnaast is er discussie over wel/niet invoeren van ETS2 opt-in en bijmengverplichting groen gas in deze sector. U kunt bespreken in hoeverre u ruimte ervaart om de glastuinbouw niet uit te zonderen van ETS2 opt-in en bijmengverplichting, i.c.m. (fiscale) compensatie.

Maatregelen	16 Mton	12,5 Mton	Aandachtspunten	Wisselgeld
Randvoorwaarde en sectoroverstijgend				
Netcongestie			- Noodmaatregelenpakket wordt uitgewerkt. Hiervoor wordt momenteel gekeken welke middelen nodig zijn, loopt mee in BWO Elektriciteit.	-
Nettarieven (IBO)			- Oplossingen lange termijn: Opties voor subsidie/amortisatie loopt via BWO 26 maart (MFIN en MKGG) en vijfhoek bij besluit tot dekking via inkomstenkant. Oplossingen korte termijn: Verlaging EB-tarief elektriciteit in BWO-GO en IKC in BWO-Industrie en BWO 26 maart. - In KF is € 600 mln. gereserveerd voor demping elektriciteitsnettarieven voor bedrijven als onderdeel van breder pakket n.a.v. IBO.	-
Energiesysteem				
Belemmeringen in de uitvoering				
Klimaatfonds (€ 5,2 mld.): o.a. CCS, collectieve warmte, elektrificatie, netcongestie, nettarieven, uitvoeringscapaciteit, waterstof			Hier zit in: alle CCS-maatregelen (Aramis, onderzoek), collectieve warmte (waarborgfonds, deelneming, WIS), elektrificatie (IDSR), netcongestie/uitvoeringscapaciteit (vliegende brigade, uitvoeringskosten normeren/beprijzen), nettarieven (IKC), waterstof (productie, transport, onderzoek).	
Elektriciteit	2,3 Mton	2,3 Mton		
Streefdoel CO2-vrije elektriciteitssector 2035	0,8	0,8		
<i>IDSR</i>	<i>0,4</i>	<i>0,4</i>	Verplichting op toepassing flex.	Subsidie voor IDSR met subsidievoorwaarde om flexcontract af te sluiten. Dus geen verplichting.
<i>Normering bijmengverplichting</i>	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>	Alleen subsidie als bijmengverplichting doorgaat.	Als bijmengverplichting niet doorgaat is inzet normeren CO2-vrij/aardgasvrij in 2040 (einddatum ETS), met in 2030 nog geen effect.
<i>Normering slimme apparaten (noodpakket netcongestie)</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>		
BECCS via SDE++	1,5	1,5		
Kernenergie	0	0		
Klimaatfonds (€ 1,3 mld.): o.a. kernenergie, CO ₂ -vrije gascentrales, flexibiliteit, netcongestie				
Industrie	3 Mton	2,5 Mton		
CO₂-heffing	3	2,5		
- Variant 1 - Tarief CO ₂ -heffing industrie tussen 2030 - 2035 = stapsgewijs omhoog tot €216 /ton.	3	2,5	Op basis van de tariefstudie van PBL is verhoging naar meer dan 250 euro/ton CO ₂ in 2030 nodig om voldoende reductie-opties financieel rendabel te	Terugvaloptie 1: tweeschijvenstelsel invoeren:

- <i>Aanvullende flexibiliteit onder de heffing (motie Erkens): opzetten van handelsplatform (NEa), Carry back verlengen tot na 2029 en inzetten in jaar van hoogst betaalde heffing.</i>			<p>maken. Om rekening te houden met handelingsperspectief, tarief pas na 2030 verhoogd met lagere maatvoering.</p> <p>Maatregel is voorwaarde voor toekenning middelen DEI+ (262mln) en maatwerksubsidies (229mln) uit KF, die gekoppeld waren aan ophoging van de heffing gericht op 4 Mt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tarief tot belastbare uitstoot van 50 kton wordt tot 2030 verlaagd, met ophoging naar 150 euro/ton CO2 in 2035. Tarief boven belastbare uitstoot tot 50 kton blijft tot 2030 gelijk aan basispad (150 euro/ton CO2 in 2030) en loopt na 2030 lineair op naar 216 euro/ton CO2 in 2035. <p>Door het tweeschijvenstelsel worden cluster 6 bedrijven (behalve AVI's) ontzien, terwijl tegelijkertijd richting 2035 de benodigde extra CO2-prijs wordt gegeven.</p> <p>Terugvaloptie 2: tarief na 2030 niet lineair laten oplopen.</p> <p>Subsidiemiddelen niet bijstellen, ondanks lagere maatvoering CO2-heffing.</p>
Waterstof - Raffinageroute en jaarverplichting	0,4	0,4		
<i>Correctiefactor raffinageroute 1 (ophoging subdoel raffinageroute met 1,9%)</i>	0,4	0,4	Effect overlapt mogelijk deels met de CO2 heffing.	Terugvaloptie is correctiefactor van 0,7 met ophoging subdoel met 1,3%
<i>Jaarverplichting (4%) i.c.m. productie-en vraagsubsidies</i>			Bezien van invulling aan voorwaarde reservering vraagsubsidie (676mln) Klimaatfonds. Voorwaarde: Jaarverplichting 24% goedgekeurd door parlement.	Subsidiemiddelen niet naar beneden bijstellen
Klimaatfonds (€ 2,3 mld.): o.a. NIKI, DEI, maatwerk				
Circulaire Economie	3 Mton	2,7 Mton		
AVI's/plastics	2,5	2,3		
- <i>Aanscherpen CO2-heffing voor alleen AVI's:</i> <ul style="list-style-type: none"> <i>Tarief lineair verhogen naar 295 euro/ton CO2 in 2030 (basispad: 152 euro)</i> <i>Vrijgestelde uitstoot naar nul in 2033</i> 	2,5	2,5	<i>Budgettaire opbrengst is struc. Circa 119 mln euro</i>	
- <i>Plastic normering of alternatief</i>		-0,2	<i>Inzet is 0,7 Mton inclusief autonome ontwikkeling, norm is al meegenomen in KEV. Als we het niet doen, lopen we 0,4 Mton mis.</i>	<p><i>Terugvalopties:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Accepteren smallere scope norm, leidt tot minder emissiereductie</i> <i>Accepteren variant norm met afkoopmogelijkheid, leidt tot minder emissiereductie (zit al in KEV, dus mogelijk negatief).</i> <i>Geen norm maar tariefdifferentiatie naar inzet recycleat Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV)</i>
- <i>Dekking voor niet invoeren plasticheffing door:</i> <ul style="list-style-type: none"> <i>Inzetten terugsluis CO2-heffing AVI's</i> 			<i>Niet invoeren plasticheffing: 547 mln. derving</i>	<i>Nog geen verpakkingenbelasting afspreken; vergt wel aanscherping ASB</i>

<ul style="list-style-type: none"> o Afschaffen vrijstellingen afvalstoffenbelasting en verhogen tarieven voor verbranding en stort o Onderzoek naar introductie verpakkingenbelasting (indien dit mogelijk blijkt, dan hoeven de ASB tarieven minder omhoog) 			<p>Hervorming afvalstoffenbelasting: circa 125 mln. opbrengst</p> <p>Resterend deel taakstellend via hoger tarief ASB: struc circa 300 mln.</p>	
- Uitwerking van marktcreatie koolstofverwijdering (verplichting voor eindgebruikers om certificaten voor koolstofverwijdering te kopen, om opschaling negatieve emissies te realiseren).			Geen additionele CO2-reductie in 2030, wel belangrijk voor de transitie daarna.	
Biobased bouwen	0,5	0,4		
- Normering en stimulering	0,5	0,4	Voorwaarde voor toekenning middelen uit het Klimaatfonds is dat er afdoende normering komt voor biobased bouwen.	Indien nodig kan deze voorwaarde voor Klimaatfonds middelen ook worden ingevuld door benutten EU wetgeving om de beoogde normering te implementeren.
Klimaatfonds (€ 0,5 mld.): o.a. biobased bouwen, plasticshub, maatwerk AVI's				
Landbouw	4,1 Mton	2,9 Mton		
Glastuinbouw	1,5	1,5		
Tarief CO2-heffing glastuinbouw naar 42,50 euro/ton CO2	1,5	1,5		
Reservering middelen CO2-heffing glastuinbouw voor teruggaafregeling ETS2 of compensatie ETS2-lasten (afhankelijk welke variant precies wordt gekozen)	-	-		
Verplichting groen gas	-	X	Wenselijk vanwege technische redenen.	<p>Terugvaloptie is groengas verplichting vertragen met 1 jaar en verminderen met 25%.</p> <p>Alternatief is de glastuinbouw niet onder de bijmengverplichting te laten vallen, wat uitvoeringstechnisch ingewikkeld is en lasten voor kleinverbruikers verhoogd.</p>
Landbouw	2,6	1,4		
Beëindiging via uitkoopregelingen (binnen bestaand budget) i.c.m. borgend instrument (graslandnorm 0,5 ha/GVE in 16 Mton pakket)	1,1	0,5		<p>Vrijwillige beëindiging blijft uitgangspunt blijft, met als voorwaarde borgend instrumentarium zodat effect blijvend is tot na 2030.</p> <p>Uitgaande van een graslandnorm van 0,5 ha/GVE zou ongeveer 3 mld. extra nodig zijn als gekozen wordt om het gehele effect op te vangen met een vrijwillige uitkoopregeling. Dit is bovenop het beschikbare budget van 5 mld. voor uitkoop</p>

				en innovatie (waarvan in deze berekening is aangenomen dat hiervan 1,25 mld. naar uitkoop gaat).
<i>Maatregel kalverhouderij o.b.v. dierwaardigheid (motie Grinswis/de Groot)</i>	0,4	0,4		
<i>Doelsturing/innovatie korte termijn: stimulering gebruik methaanremmer Bovaer</i>	1,1	0,5	Max. potentieel wordt alleen gehaald in combinatie met normering en/of emissieheffing vanaf 2030 (anders geen borging).	
<i>Doelsturing/innovatie lange termijn: innovatiemaatregelen (stal en managementmaatregelen), vanaf 2030 geborgd via emissieheffing (evt. met vrijgestelde voet)</i>	Sluitpost pakket	Sluitpost pakket	De emissieheffing met reductiedoelen op bedrijfsniveau is de sluitpost van het pakket; indien andere maatregelen minder opleveren, dan moet meer reductie via de emissieheffing worden gerealiseerd.	
Landgebruik	0	0		
Klimaatfonds (€ 0,1 mld.): emissieloze landbouwvoertuigen				
Gebouwde omgeving	1,5 Mton	0,7 Mton		
Koop- en huurwoningen	0,5	0,2		
<i>Normering (hybride) warmtepomp bij vervanging van fossiele CV-ketel (vanaf 2028)</i>	0,4	0,2	<i>Maatregel is voorwaarde voor aanvullende ISDE middelen uit Klimaatfonds van 190mln.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Wisselgeld om in te stemmen om SCF middelen te besteden aan nieuw beleid tegen energiearmoede (let op, kunnen we niet én bij GO én bij MOB aanbieden)</i> - <i>Terugvaloptie: normering warmtepomp pas per 2029</i> - <i>Indien geen akkoord op normering, dan vervalt 190mln voor ISDE, deze kan dan ingezet worden voor Warmtefonds</i>
<i>Uitfaseren label D bij huurwoningen van woningcorporaties</i>	0,1	X		<i>Terugvaloptie: niet doen</i>
<i>Aanpassen NHG - rentekorting op hypotheek, onder voorwaarde van verduurzaming binnen 2 jaar na aankoop</i>	0	X	<p><i>Deze maatregel betreft een pilot die 0,04Mton op kan leveren. Indien de pilot succesvol effect heeft, kan dit in 2030 0,2 mton opleveren.</i></p> <p><i>Het voorstel is op nog niet concreet uitgewerkt. Voorwaarde voor instemming is drieledig:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Concrete uitwerking van het fiche m.b.t. doelgroep (wie maakt er aanspraak op) en de kosten voor NHG</i> - <i>FIN kan alleen instemmen met de maatregel wanneer een positief effect wordt aangetoond op het risicoprofiel van NHG (bij voorkeur door externe partij/actuaris)</i> - <i>Vervolgens moet het Toetsingskader Risicoregelingen worden ingevuld</i> 	<i>Terugvaloptie om de pilot niet door te laten gaan</i>

Utiliteitsbouw w.o. maatschappelijk vastgoed	0,1	0,1		
<i>Normering energielabels utiliteitsbouw bedrijfshallen</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>		
Bijmengverplichting groen gas	0,4	0,3		
<i>Bijmengverplichting groen gas incl GTB</i>	<i>0,4</i>	<i>0,3</i>	<i>De reeds besloten BMV leidt tot een hogere gasprijs voor consumenten. In het basispad bedraagt dit 12 cent/m3.</i>	<i>Terugvaloptie Bijmengverplichting groen gas te beperken tot kleinverbruikers met een lagere maatvoering, zodat kosten gelijk blijven aan basispad en glastuinbouw wordt ontzien</i>
Aanpassing energiebelasting	0,5	<0,1		
<i>EB-elektriciteit omlaag, gedekt via EB gas omhoog</i>	<i>0,5</i>	<i><0,1</i>	<i>Maatvoering 2026: EB elektriciteit met 5 cent/kWh omlaag, EB aardgas met circa 12 cent/m3 omhoog. Richting 2030-35 is een verdere stijging van het EB-tarief aardgas richting 20 cent nodig om budgettair dekkend te maken. Deze variant zorgt ervoor dat een huishouden met gemiddeld verbruik in 2026 geen hogere energierekening krijgt. Later in de tijd wel, daarvoor kan eventueel gekeken worden naar dekking via andere middelen naast een verhoging EB gas.</i>	<i>Alternatief is om buiten de energiebelasting dekking te zoeken voor de EB-verlaging elektriciteit. Het additionele klimaateffect is dan ook minder groot (naar verwachting max. 0,1 Mton). Verlaging van de EB op elektriciteit met 1 cent kost ongeveer 250 mln.</i>
<i>Versoepeling stadsverwarmingsregeling energiebelasting bij calamiteit of ombouw naar duurzame bronnen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>		
Klimaatfonds (€ 1,2 mld.): o.a. Nationaal Isolatieprogramma, ISDE, maatschappelijk vastgoed				
Mobiliteit	2,2 Mton	1,5 Mton		
Elektrificatie personenvervoer	0,5	0,5		
<i>Tariefkorting EV in mrb naar 30% in 2026 en 2027. Vanaf 2028 naar voertuigoppervlakte (dekking via 20% hogere dieseltoeslag)</i>			<i>Nieuwe grondslag belast EV en fossiel gelijkwaardig</i>	<i>Wisselgeld om in te stemmen om SCF middelen te besteden aan nieuw beleid tegen vervoersarmoede (let op, kunnen we niet én bij GO én bij MOB aanbieden)</i>
<i>Normering leasemarkt via loonbelasting</i>				
<i>Aanschafbelasting EV - gefaseerde invoer vanaf 2029</i>			<i>Via nader uit te werken tenaamstellingsbelasting</i>	
<i>Dekking: vaste voet bpm met 220 euro verhogen</i>				
Biobrandstoffen	1,7	1		
<i>Ophoging jaarverplichting wegverkeer</i>	<i>1,7</i>	<i>1</i>	<i>Ophoging jaarverplichting maakt brandstof duurder. Naar verwachting daarom verzoek om ter compensatie de accijnstarieven te verlagen. Hiervoor is nog geen dekking.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Dekking hogere kosten in de bredere wegging van de accijnstarieven dit voorjaar.</i> - <i>Middelen voor HVO100 voor Rode Diesel in het KF (244 mln) en Duurzaam Inkoop (30 mln) vallen vrij.</i> - <i>Kunnen mogelijk (deels) worden ingezet voor wenslijst IenW:</i> <ul style="list-style-type: none"> o <i>Binnenvaart</i> o <i>Vrachtwagens</i> o <i>Stopcontact op Land</i>

				<ul style="list-style-type: none"> o Band op Spanning
				- Deel van jaarverplichting nu niet doen, maar komende jaren als tekort blijkt, want snel op te hogen.
Klimaatfonds (€ 0,7 mld.): o.a. duurzame brandstoffen, elektrisch vervoer, verduurzaming lucht- en scheepvaart				-